

РОЛЬ ІНТУЇЦІЇ ТА ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ У ПРОФЕСІЙНОМУ СТАНОВЛЕННІ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ: КОРЕЛЯЦІЙНИЙ АСПЕКТ

Попов Єлісеї Володимирович

здобувач вищої освіти факультету мистецтв і моди
Київський національний університет технологій та дизайну, Україна

Танькін Максим Михайлович

здобувач вищої освіти факультету мистецтв і моди
Київський національний університет технологій та дизайну, Україна

Наукові керівники: Тихомирова Альона Анатоліївна

канд. психол. наук,
старший викладач кафедри професійної освіти у сфері технологій та дизайну
Київський національний університет технологій та дизайну, Україна

Москальов Максим Володимирович

канд. психол. наук,
доцент кафедри професійної освіти у сфері технологій та дизайну
Київський національний університет технологій та дизайну, Україна

У сучасній психологічній науці проблема професійного становлення майбутнього фахівця розглядається як складний багатовимірний процес формування особистісних, когнітивних та професійно значущих якостей. Важливу роль у цьому процесі відіграють інтуїція та творче мислення, які забезпечують здатність до швидкого прийняття рішень, гнучкого реагування на професійні ситуації та створення нових психологічних підходів [1].

Згідно із сучасними дослідженнями, професійне становлення психолога передбачає інтеграцію раціональних та ірраціональних компонентів пізнання, що забезпечує ефективність професійної діяльності в умовах невизначеності та складності міжособистісної взаємодії [2]. У цьому контексті інтуїція виступає як важливий механізм швидкої орієнтації у професійних ситуаціях, тоді як творче мислення забезпечує продукування нових ідей і нестандартних рішень [3].

Сучасні міжнародні дослідження також підкреслюють, що розвиток творчого мислення та інтуїції є ключовими компетентностями фахівців

XXI століття, особливо у сфері психології, де діяльність пов'язана з аналізом складних психічних процесів і поведінки людини [4].

Попри значну увагу до цих феноменів, питання їх взаємозв'язку у процесі професійного становлення майбутніх психологів залишається недостатньо дослідженим, що зумовлює актуальність даного дослідження.

Відповідно до концепції розвитку особистості, професійне становлення майбутнього психолога є процесом формування інтегрованої системи когнітивних, емоційних і мотиваційних компонентів, які забезпечують ефективність професійної діяльності [1]. Інтуїція в цьому процесі виступає як механізм швидкого узагальнення попереднього досвіду та прийняття рішень без усвідомлення всіх логічних операцій.

Т.М. Титаренко підкреслює, що інтуїція є важливим компонентом життєтворення особистості та забезпечує здатність до адаптації в умовах невизначеності, що особливо важливо для майбутніх психологів [2].

Л.М. Карамушка зазначає, що розвиток творчого мислення є необхідною умовою професійної компетентності фахівця, оскільки дозволяє ефективно вирішувати професійні завдання, застосовувати інноваційні підходи та адаптуватися до змін професійного середовища [3].

Згідно з інтегративною теорією дуальних процесів мислення, запропонованою Н. Барром, мислення функціонує на основі взаємодії двох систем: інтуїтивної (Система 1), яка забезпечує швидке та автоматичне прийняття рішень, та аналітичної (Система 2), яка відповідає за логічний аналіз і контроль [5].

Дослідження S. Ul-Naq підкреслюють, що інтуїція виступає важливим джерелом творчих ідей, тоді як аналітичне мислення забезпечує їх перевірку та реалізацію [6].

Емпіричні дослідження R. Kovalenko також підтверджують наявність зв'язку між інтуїцією та творчим мисленням, проте цей зв'язок має складний і нелінійний характер та залежить від рівня професійного розвитку особистості [7].

Згідно зі звітом OECD (2024), розвиток творчого мислення у студентів є важливим чинником їхньої професійної ефективності та психологічної готовності до професійної діяльності, а інтуїція виступає важливим компонентом професійного прийняття рішень [4].

Таким чином, інтуїція і творче мислення є важливими складовими професійного становлення майбутніх психологів, проте їх взаємозв'язок потребує емпіричного підтвердження.

Емпіричне дослідження проводилося серед студентів факультету мистецтв і моди, спеціальності «Психологія» Київського національного університету технологій та дизайну. У дослідженні взяли участь 30 студентів різних курсів навчання.

Для дослідження використовувалася методика Н.Ф. Вишнякової «Креативність», яка дозволяє оцінити рівень розвитку інтуїції та творчого мислення.

Для визначення взаємозв'язку між досліджуваними показниками використовувався коефіцієнт рангової кореляції Спірмена.

Результати дослідження показали, що більшість студентів демонструють високий рівень довіри до інтуїції як важливого механізму прийняття рішень.

Зокрема:

- 93,3% студентів довіряють інтуїції;
- 76,7% відзначають наявність інтуїтивних передчуттів;
- 60% мають досвід інтуїтивного передбачення подій.

Ці результати узгоджуються з положеннями сучасної психології, відповідно до яких інтуїція є важливим механізмом професійного мислення психолога [1; 2].

Результати дослідження творчого мислення показали, що більшість студентів мають достатній рівень розвитку творчого потенціалу, проте значна частина студентів відчуває труднощі при виконанні творчих завдань, що свідчить про недостатню сформованість професійного творчого мислення.

Згідно з теорією дуальних процесів, це може пояснюватися недостатньою інтеграцією інтуїтивного та аналітичного компонентів мислення [5].

Кореляційний аналіз показав відсутність статистично значущого взаємозв'язку між інтуїцією та творчим мисленням ($r_s = 0,08$, при $p > 0,05$).

Отримані результати можуть пояснюватися тим, що на етапі професійного навчання інтуїція та творче мислення розвиваються відносно незалежно.

Згідно з дослідженнями сучасних психологів, професійна інтуїція формується на основі практичного досвіду та професійної діяльності [1].

Крім того, розвиток творчого мислення потребує спеціально організованого навчання та професійної підготовки [3; 4].

Отже, інтеграція інтуїції та творчого мислення є поступовим процесом, який відбувається у процесі професійного становлення психолога.

Висновки

1. Інтуїція є важливим компонентом професійного становлення майбутніх психологів.

2. Творче мислення є необхідною умовою професійної компетентності психолога.

3. На етапі навчання взаємозв'язок між інтуїцією та творчим мисленням може бути слабо вираженим.

4. Інтеграція інтуїції та творчого мислення відбувається у процесі професійного розвитку.

Список використаних джерел:

1. Максименко С. Д. Генеза здійснення особистості. Київ: Видавництво Ліра-К, 2023. 520 с.
2. Титаренко Т. М. Психологія особистості в умовах соціальних змін. Київ: Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України, 2022. 356 с.
3. Карамушка Л. М. Психологія професійної підготовки фахівців. Київ: Каравела, 2021. 304 с.
4. OECD. Creative Minds, Creative Schools: Creative Thinking Framework. Paris: OECD Publishing, 2024. 180 p.
5. Barr N. Intuition, reason, and creativity: An integrative dual-process perspective. *The New Reflectionism in Cognitive Psychology*. 2017. P. 1–47.
6. Ul-Haq S. Intuition and Creativity. *Lahore University of Management Sciences*. 2024. 25 p.
7. Kovalenko R. K. A study of relationship between intuition and creativity. *Abay Kazakh National Pedagogical University Bulletin*. 2024. Vol. 80. № 3. P. 20-29.